

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

4 Vtrùm Iure naturæ emptio census personalis sit licita.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

ditas futura, & iactus reiis futurus vendi potest, vt rectè Medina quæst. 12.

Respondeo Secundò, Falsum esse, hoc ius non extare antequam vendatur: extat enim in ipso vendente; nam hic ius habet percipiendi pensionem ex re sua, (quamquam tunc non vocetur census) quod ius sicuti alteri donare potest, ita etiam vendere, tamquam rem modò extantem.

DYBITATIO IV.

Utrum iure naturæ emptio census personalis sit licita.

15
Emptio
census rea-
lis.

15 **S**uppono, emptionem census realis redimibilis licitam esse; quod expressè habetur in Bulla Pij V. anno 1568. de censibus edita, & in Extrauag. Martini V. & Calixti III. titulo de empt. & vendit. Ratio est; quia sicuti emptio prædij licita est cum pacto de retrovendendo, ita etiam emptio iuris percipiendi fructus ex illo prædij; quod ius est pars quadam iuris existentis in domino prædij. vt enim dominus potest vendere totum ius suum, quod habet in prædij, ita etiam potest vendere partem iuris, quæ nihil est aliud quàm census realis. vide Couarr. lib. 3. variar. cap. 7. num. 5.

16
Personalis.

16 **S**ed difficultas est de personali. Multi DD. negant, quos citat & sequitur Nauarrus comment. de vfuris, numer. 81. Innocentius, Hostiensis, Ioannes Andreas, Ancharanus, Antonius de Butrio, Cardinalis Zabarella, Panormit. & Anani. in cap. In ciuitate, de vfuris, D. Antoninus 2. p. tit. 1. cap. 8. Angelus v. Vfsura. §. 78. & quidam recentiores. Probat hanc sententiam Nauarrus, Primò, Quia census personalis est inuentio noua, & numquam in Repub. Romana post susceptam religionem Christianam vfurpata. Secundò, Pensio non potest in libera persona constitui, eo modo, quo in prædij constituitur. Teriò, Liber homo non potest pignori dari, cap. 2. de pignoribus: atqui ius census maius est iure pignoris: ergo. Quartò, Quia liber homo non potest in seruitutem rapi ob debita.

17
De quale
censu per-
sonali lo-
quantur.

17 **V**erùm ex his rationibus satis constat, hos Auctores non loqui de censu personali, qui passim est in vsu; sed de eo, qui ita constituitur in persona, sicut constitui solet in prædij; adeò vt si non sit soluendo, creditor possit debitorem vendere, aut trahere in seruitutem, sicut prædij vendi aut vindicari in dominium potest. Nos autem non loquimur de tali censu personali, sed de eo, qui in creditore solam ponit ius pensionis annuæ; (cui interdum ad securitatem accedit ius hypothecæ in omnibus bonis debitoris) in debitore verò tantum obligationem personalem illius soluendæ; (& in bonis obligationem hypothecariam) quæ transeat ad heredes; ita tamen vt non obliget illos nisi secundum vires hereditatis. quo fit vt sæpè tales census pereant, etiam si omnia bona pro illis hypothecata fuerint.

18
Esse licitã.

18 **R**espondeo igitur & Dico Primò, Censum personalis emptionem licitam esse. docet hoc Conradus q. 74. & 79. Maior in 4. d. 15. q. 34. Gab. ibidem q. 12. ar. 1. conclus. 1. Sotus lib. 6. q. 5. art. 1. conclus. 4. Ioannes Medina, de vfura quæst. 11. §. Sed quæret aliquis. Couarr. lib. 3. variar. cap. 7.

n. 5. Thomas Boninfignius c. 4. n. 7. denique puto fore paucos ex Auctoribus, quos Nauarr. citat, qui talium censuum emptionem condemnarent. Nam Panormitanus, citatus à Nauarro q. 5. aperitè eam admittit esse licitam. Probatur Primò, Quia olim etiam Ecclesiæ debebantur decimæ personales, scilicet ex labore manuum, & ex negotiatione; vt patet cap. Decimæ, 16. quæst. 1. & cap. Apostolica, & cap. Pastoralis, de decimis, quæ etiam nunc quibusdam locis soluntur. Item Esdra lib. 2. cap. 10. fideles constituerunt annum reditum tertie partis sibi pro fabrica templi, panibus propositionis, & sacrificijs, idque tantum super personas suas; atqui talis obligatio vel sponte suscepta, vel à Superiore legitime imposita, est certo pretio æstimabilis: ergo vendibilis. quare etiam census personalis vendibilis erit, cum talis obligatio sit verè census personalis.

19 **S**ecundò, Si ad censum res aliqua distincta à persona venditoris requireretur, super qua census dicatur constitui, id esset, vel quia illa res deberet emptori census vendi, vel certè quia fructus eius, illi vendi deberent. Atqui neutrum est verum. Non enim res illi venditur; quia dominium ei directum & vtile manet apud venditorem census, qui liberè eam potest alienare in quem voluerit, vt patet ex Bulla Pij V. Neque etiam fructus proprie illi venduntur; quia sæpè fit vt sit census pecuniarius, qui super agro constituitur. Deinde etiam si concederemus fructus rei vendi, simili modo vendi possunt fructus, & lucra personæ. Si dicas rem fructiferam requiri, vt ius percipiendi ex ea fructus (quod ius est penes dominum rei) possit alteri vendi, in quo iure alteri collato consistit ratio census: cur non similiter potest vendi ius illud, quod quisque habet percipiendi lucri ex sua industria suisque bonis; obligando se & posteros suos ad eam diligentiam, quæ ad solutionem sufficit: sicut enim fertilitas agri est naturalis, ita fertilitas (vt ita dixerim) hominis, quæ potest acquirere lucrum, est voluntaria; ac proinde potest se homo ad eam obligare. quòd si etiam agri fertilitas esset in hominis potestate, possit similiter homo obligari ad eam procurandam: imò hoc ipso, quo census super agro constitutus est, homo, sine alio pacto, tenetur ad eum bona fide & diligenter colendum. non ergo mirum esse debet, si possit obligari censu personali ad eam industriam, qua tantum acquirat, quantum necesse est ad pensionis solutionem.

Nec obstat, quòd posteri quoque obligentur; quia sicut obligationes aliæ personales ex alijs contractibus oriæ, transeunt ad heredes, eosque obligant lege iustitiæ; ita etiam hæc obligatio soluendæ pensionis, etiam si merè sit personalis, ad heredes transire potest. omitto alias rationes minoris momenti.

20 **D**ico Secundò, Hanc emptionem esse licitam, etiam si pensiones sperentur excessuræ pretium. colligitur ex Auctoribus citatis. qui enim admittunt hunc censum, admittunt eo modo, quo passim est in vsu: atqui nemo huiusmodi censum emit, nisi verisimile ei sit, pensiones cum tempore excessuras pretium: est enim census perpetuus, et si redimibilis, ex parte venditoris. vnde semper sperat emptor se plus accepturum, quàm dedit: nam sperat se accepturum pensiones aliquot, & postea si venditor voluerit post aliquot annos se libe-

liberare, totam sortem. Probatur Primò, Quia per hanc emptionem non emuntur propriè pensiones futuræ, sed ius quoddam illas exigendi, quod in omni Repub. longè minoris valet, quàm pensiones speratæ, si essent præsentis, valerent. Secundò, Censu realis perpetuus licitè emi potest minoris quàm sint pensiones speratæ: ergo etiam personalis. Conseq. probatur à paritate rationis; sicut enim ibi non violatur æqualitas, eò quòd non emantur propriè fructus, qui longè superant pretium, sed ius ad illos, quod censetur æquale pretio; ita etiam hïc non emuntur pensiones, sed ius & actio ad illas, quæ actio communi hominum æstimatione non pluris valet. Confirmatur, quia communi hominum iudicio pluris æstimatur census realis super amplissimo agro vel copiosis decimis fundatus, quàm census personalis cum hypotheca: ergo si ille minoris emi potest, quàm sint pensiones, etiam hic potest.

Tertiò, Nisi liceret tales census emere minori pretio, quàm sint pensiones speratæ, condemnandi essent plerique census in Belgio, Germania & Gallia; nam plerique antè quàm certo modo realizentur coram Magistratu, (quod sæpè non fit, vel non nisi post longum tempus) sunt merè personales, cum hypotheca speciali vel generali omnium bonorum; & emuntur fenis denis in singula annua, seu pretio decuplo sextuplo. atqui non est facilè damnandum quod tot viri docti & religiosi in tot Prouincijs faciunt.

21 Dico Tertiò, Persona, in qua census constituitur, debet esse vel fructifera; (id est, talis, vt aliquem fructum sua opera vel industria pariat, vnde soluat) vel vt aliqua bona in re vel in spe habeat. Ita Medina quæst. 11. ratio est, quia alioquin ius illud nullius esset momenti, & ita non esset pretio æstimabile.

22 *Licitæ est hypotheca in censu personali.* Dico Quartò, Licitum etiam est in emptione census personalis, exigere hypothecam generalem vel specialem securitatis causâ, colligitur ex iisdem Auctoribus. Probatur Primò, Quia in reliquis contractibus licet exigere hypothecam, vt in mutuo, in venditione ad terminum, & similibus; cur non etiam in emptione census? si enim contractus est validus, meritò potest exigere is, cuius interest, securitatem, vt firmus maneat & non violetur. ad hoc autem pertinet hypotheca.

23 *Census mixti liciti.* Dico Quintò, Licitæ etiam est emptio census mixti, id est, qui partim sit personalis, partim realis. probatur, quia si emptio vtriusque seorsim est licita, cur non etiam iunctim? exemplum sit, Si emas censum super prædium, ea lege, vt etiam si prædium nihil vel parum aliquando ferat, teneatur nihilominus venditor totam pensionem soluere, quo casu si prædium vendatur tertio, poteris pensionem exigere, & à venditore census, ratione obligationis personalis; & à tertio, ratione obligationis realis, quæ est in prædio. Item si emas censum in prædio vel domo, ea lege vt venditor obligetur, si res omnino pereat, quamuis dici possit, pactum illud accessorium, esse pactum asecurationis pensionum ex prædio soluendarum. Denique si emas censum in prædio, cuius fructus nõ sufficiunt, ea lege vt tota pensio solvatur: quo casu est realis, quatenus se extendit ad fructus prædij; personalis, vt ad reliquam partem.

Sed contrà Obijcitur Primò, Martinus & Calixtus Pontifices in suis Extrauag. titul. de empt. & vendit. solum reales census licitos esse declararunt: ergo personales sunt illiciti. *Obiectio- nes.*

Respondeo, Non declararunt solos reales esse licitos, quamuis de illis solis declarationem fecerint; eò quòd de his solis essent consulti.

Obijcitur Secundò, Si tibi darem 1000. aureos, ea lege vt quorannis pro vsu mihi persolueres 50. vsuram committerem; eò quòd vsum pecuniæ seorsim venderem; sed ita fit in emptione census personalis; ergo, &c. Hoc argumentum ait Lopez Sotum numquam potuisse soluere.

Resp. In censu personali non vendi ab emptore vsum pecuniæ; sed emi ius super alterum, qui sibi obligationem personalem potest imponere.

Dices, Qui emit ius exigendi pecuniam, emit ipsam pecuniam; atqui pecunia non est vendibilis, cum ipsa sit pretium & mensura rerum aliarum, iuxta Aristotelem: ergo hïc non est vera emptio, sed mutuum. Maior probatur, quia qui emit ius alicuius possessionis, principaliter censetur emere possessionem: ergo, &c. Confirmatur, Propter quod vnumquodque tale, illud magis tale: atqui illud ius emitur propter pecuniam; ergo ipsa pecunia magis emitur.

Respondeo ad maiorem, Verum non esse, eum, qui emit ius ad pecuniam, emere propriè ipsam pecuniam; nam hæc multum differunt, vt ex communi vsu hominum patet, qui quotidie iura sua & actiones pecuniarias vendunt.

Ad probationem maioris Dico, Verum non esse, eum, qui emit solum ius ad possessionem, emere propriè ipsam possessionem, vt pater dum ius litigiosum emitur: tunc enim non dicitur emi ipsa possessio, sed ius & actio alterius. deinde etiam ius sit liquidum; qui habet ius ad possessionem, non ideò habet ipsam possessionem; ac proinde qui vendit ius suum, non propriè vendit possessionem. sic qui transfert in alterum ius, quod habet in beneficium per præsentationem, non transfert in illum beneficium.

Ad minorem Respondeo, Verum non esse pecuniam vendi non posse: si enim distet loco, vel adiunctas habeat aliquas difficultates, aut pericula, vendi potest, sicut aliæ merces, vt cap. 23. dicitur. quamuis in censu personali non ipsa propriè, sed ius ad illam vendatur, vt dictum est.

Ad confirmationem, Etiam si illud ius ematur propter pensiones, ipsa tamen pensiones non sunt propriè id quod emitur in contractu censuali; sed sunt ratio emendi. Sicut qui emit agrum, non dicitur emere fructus, quos singulis annis ager feret, quamuis propter fructus emat. quare pensiones non habent se propriè instar mercis in hoc contractu; sed ius ad illas.

Illud autem axioma non sic est intelligendum, quasi quæuis denominatio alicui conueniens propter aliud, debeat illi magis conuenire. domus enim emitur propter vsum, non tamen vsus; emitur medicamentum ob valetudinem, non tamen ipsa valetudo.

Obijcitur Tertiò, Qui emunt prædium vel equos ab iis qui iis carent, eaque rursus pro annua pensione iisdem fictis venditoribus locant, censendi sunt vsuarij: atqui non essent vsuarij, si ius ad personales annuas pensiones possent emere: ergo tales pensiones non possunt emi.

Respond.

Respond. Negando minorem, Primò, Quia non intendunt emere aliquem censum, sed accipere pretium fictæ locationis. quare cum titulus sit planè confictus, ob quem expressè intendunt lucrum, nullo modo possunt illud lucrum percipere. Secundò, Quia intendunt repetere sortem, quam dederunt, quod non fit in censibus.

Obijcitur Quartò, Emptio census personalis non est aliud quàm emptio personalis debiti, successivè soluendi, & Iuris personalis, ad illud exigendum; sed tale debitum & Ius, si nullum timeatur periculum, non minùs valet quàm res ipsa: ergo non potest emi minoris, quàm sint omnes pensiones speratae.

30 Respondeo Primò Negando minorem; longè enim pluris communi hominum æstimatione censetur valere pecunia præsens, quàm actio personalis, seu ius ad illam sic per partes & per tanta intervalla exigendam. cuius signum est, quòd nusquam inveniretur, qui tantum vellet pro tali iure soluere, si illud per modum mercis venale proponeretur. quòd si fortè aliquis inveniretur, cui perinde sit habere tale ius ac pecuniam præsentem, id non refert; quia communis hominum æstimatio pretium rebus & iuribus imponit. Accedit, quòd tale ius non pluris valeat, quàm ius reale in optimo & securissimo agro; quod tamen minoris æstimatur, quàm omnes pensiones, quæ inde sperantur, si simul essent.

31 Resp. Secundò, Cùm Ius personale ferè semper cum aliquibus periculis & difficultatibus sit coniunctum; & pecunia præsentis res fructifera possint emi, vel negotiatio cum magno lucro institui, merito potuit communi hominum æstimatione vel Principis decreto, isti Iuri certum pretium imponi, omnibus istis circumstantiis probè expensis; quod pretium à quovis exigi possit, etiam si fortè illæ circumstantiæ in ipso locum non habeant. non enim necesse est, ut omnes illæ causæ, ex quibus crescit communis æstimatio rei, in quovis locum habeant, ut supra cap. 20. dub. 14. dictum est.

Obijcitur Quintò, Si hoc ius minoris valet, quàm pensiones speratae: ergo qui dat mutuos 1600. aureos, potest exigere 1700. per partes reddendos, ita ut quotannis solvantur 100. (nam mutuans solùm acquirit ius ad 1700. sic solvendos, quod ius non valet pluris quàm pretium, nempe 1600.) atqui constat id esse usurarium, seposito lucro cessante, damno emergente, & omni periculo: ergo illud ius non valet minoris quàm pensiones.

32 Respondeo negando sequelam maioris: quia qui dat mutuum, non intendit emere aliquid ius; nec mutuarius intendit aliquid ius vendere; (non enim proponitur hic aliquid ius per modum mercis vendibile) sed uterque tantum intendit celebrare contractum mutui, ex cuius vi solùm potest exigi res eiusdem speciei & valoris; nec habetur ratio distantiae temporis, si nullum inde sit periculum vel incommodum. pensiones autem 17. centenarum aureorum, seposita temporis distantia, pluris valent quàm 1600. aurei. secus est, quando ius aliquid per modum mercis exponitur venale. nã æstimatio mercium & rerum, quæ subiciuntur contractui emptionis & vèditionis, pendet ex variis circumstantiis, quæ communiter adsunt, & quamvis contingat aliquas respectu

huius vel illius abesse, non idèo mutatur pretium lege vel communi æstimatione impositum. quare hoc ius emi potest pretio taxato. tanti refert quo modo quis contrahat. Cuius ratio est, quia vna eademque res secundum varios contractus variam æstimationem recipit; ut si illam vendas in auctione publica, minoris censetur valere, quàm si per manum periti mercatoris. simili modo si mutues operario 30. aureos, ea lege, ut iusto pretio pro te laboret, erit usura, ut plerique DD. faterentur; si verò anticipato pretio eadem pecunia conducas ipsius operas, non erit; & tamen idem consequeris, etsi non plus pecuniæ exponas. si mutues 1000. aureos, accepto agro in pignus, nõ potes fructus percipere, nisi velis eos computare in sortem: si autem eadem pecunia agrum emas cum pacto retrovendi, potes omnes fructus percipere, & postea pretium totum repetere. neque metuendum, hoc modo usuras palliatum iri; tum quia in censu non licet repetere sortem; tum quia nemo libenter in tot annos alteri credit.

DVBITATIO V.

Utrum emptio census perpetui irredimibilis, sit licita minore pretio, quàm sint pensiones speratae.

34 Respondeo & Dico Primò, Emptio census realis perpetui & irredimibilis licita est minori pretio, quàm sint pensiones speratae. est communis sententia DD. Ioan. Mediax q. 12. & 15. de usura, Soti l. 6. q. 5. ar. 2. Couarr. l. 3. variar. c. 7. & aliorum. Probat, Quia res ipsa, seu dominium rei in qua census iste fundatur, est minoris pretij quàm fructus ex ea sperati: nam fructus, qui temporis successu percipiuntur, decuplo pluris valent, quàm res communiter æstimeatur. atqui census realis nihil est aliud quàm pars illius iuris, quod in dominio continetur: ergo multò magis emi potest minore pretio quàm fructus. minus enim est habere censum super re, quàm eius dominium.

Notandum tamen Primò, si res illa casu pereat, censum quoque concidere; id enim commune est omni censui merè reali. quia sicut pereunte re, dominium eius perit; ita etiam ius omne percipiendi fructus ex illa. unde patet falli Couarr. supra num. 5. & 6. & Sorum supra artic. 1. dum putant, re perempta non perire censum reale; (nisi contrarium in contractu sit expressum) sed venditorem manere obligatum. ratio ipsorum est, quia putant rem censui subiectam, ita qua dicitur census realis, esse veram hypothecam pro censu. atqui hypotheca pereunte vel in alium translata, adhuc manet obligatio personalis in priore debitore: ergo, &c. Sed hoc fundamentum non est verum, neque id quod ex eo infertur. nam census realis nihil est aliud, quàm ius percipiendi fructum vel pensionem ex re fructifera alterius. unde se habet sicut ius servitutis, quod quis habet in re alterius. v. g. ius cundi per prædium alterius, venandi, piscandi, colligendi glandes, & similia; ratione cuius iuris res non dicitur hypothecata pro illo iure. si enim res pereat, perit ius; si ad alium transferatur, prior dominus omni obligatione soluitur. quando autem res aliqua est hypothecata, tunc etiam si pereat, vel in alium

Potest Iuris imponi commune pretium, ratione circumstantiarum, quæ ordinariè adsunt.

Census irredimibilis licitus.

Pereunte re, perit census realis.

Couarr. & Sorus.

Res subiecta censui reali non est propterea hypotheca.